

phenomenon of lobbying, as well as incorporating approaches to the definition of its scholarly apparatus. The second one is made up of literature devoted to the problem of institutionalization of lobbying; the practical significance of this problem in the life of Ukrainian society justifies the increased interest in this aspect of lobbying.

Based on the study and classification of a wide range of scientific works, the author has established that in Ukraine there are two fundamental approaches to the study of this phenomenon, namely: legal and political one, however, the opinions of Ukrainian researchers clash when it comes to its interpretation, typology, characteristics, etc., although it is acknowledged that it shall be introduced into the legal terrain of Ukraine as a framework for combating corruption.

Key words: *lobbyism, lobbying, political system, political communication, “interest group”, historiography.*

УДК 316.72:323.2

Н. П. Пашина

МАКРОПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ У БАГАТОСКЛАДОВИХ СУСПІЛЬСТВАХ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Досліджується взаємозв'язок макropolітичної ідентичності з політичною безпекою багатоскладового суспільства. Доведено, що він є значним фактором, який забезпечує стійкість політичної системи й політичного режиму, важливим компонентом національної безпеки у цілому. Визначено, що виклики сучасної епохи у вигляді процесів глобалізації та зростання міграційних потоків ускладнюють ідентифікаційні процеси й орієнтири, ставлять перед політикою ідентичності нові завдання.

Ключові слова: *ідентичність, макropolітична ідентичність, багатоскладові суспільства, політична безпека.*

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-26-164-173

Вплив процесів глобалізації й кардинальні зміни у зовнішньополітичному та внутрішньополітичному розвитку сучасних держав значно актуалізують проблему політичної безпеки, розробку стратегії й механізмів забезпечення нейтралізації загроз стабільного розвитку [18, с. 61–66].

Політична безпека є найважливішою складовою національної безпеки, яка має на увазі забезпечення життєво важливих інтересів держави й суспільства, захист державного суверенітету та територіальної цілісності. Ядром політичної безпеки є стійка політична система, що забезпечується балансом інтересів між громадянським суспільством і державою, між різними соціальними групами, легітимністю влади й компромісом еліт на основі спільних цілей та цінностей, правової держави, забезпечення прав і свобод громадян [21].

Фундаментом консолідації громадян навколо базових суспільних цінностей є колективна політична ідентичність (загальнодержавна, національна, громадянська) [20].

Виходячи з цього, значущим напрямком політики сучасних держав є формування колективних загальнодержавних або наддержавних форм політичної ідентичності, що забезпечують політичну безпеку, стабілізацію політичних систем і режимів. Проблеми формування колективних форм ідентичності сьогодні все частіше відносять до інструментів стратегій безпеки [23]. Так, представники Копенгагенської школи Б. Бузан, О. Вевер та Я. де Вільде безпосередньо пов'язують безпеку суспільства з процесом формування колективної ідентичності, вважаючи, що ступінь загрози безпеки залежить від «сконструйованих ідентичностей» [28, с. 24].

Особливої актуальності в сучасних спільнотах набувають проблеми конструювання політичної ідентичності на макрорівні у полікультурних, багатоскладових державах і наддержавних спільнотах, визначення інструментів створення спільного поля соціальної комунікації представників різних культурних і політичних переконань. При цьому основним механізмом формування макрополітичної моделі ідентичності є опора на наявні у суспільстві культурно-цивілізаційні та громадські пріоритети й практики.

Таким чином, вивчення проблем конструювання макрополітичної ідентичності як чинника політичної безпеки, як ресурсу політичної стабілізації в багатоскладових спільнотах є актуальним для сучасної політичної науки.

Метою статті є дослідження макрополітичної ідентичності як чинника політичної безпеки й стабілізації суспільної системи у багатоскладових спільнотах.

Актуальним завданням політики ідентичності у багатоконфесійних, полікультурних і полілінгвістичних державах сучасного світу, вирішенню конфліктів ідентичностей присвячені дослідження Х. Лінца, Г. Міненкова, Е. Паїна, В. Сафрана, А. Степана, І. Ядав. Проблеми розвитку і зміцнення демократичних режимів, консолідації у багатоскладових, полікультурних, соціально фрагментованих державах розглянуті у роботах Р. Дарендорфа, Т. Карозерса, А. Лейпхарта, С. Гантінгтона. Конструюванню загальноєвропейської ідентичності присвячені роботи Ю. Кокки, І. Нойманн, Ю. Хабермаса, Ф. Черутті.

Науковий дискурс щодо проблем формування національно-громадянської ідентичності як необхідного ресурсу стабілізації суспільної системи, консолідації українського суспільства, сьогодні актуалізувалося і в українській політичній науці. Про це свідчать численні публікації та дослідження останніх років, присвячені питанням загальнодержавної ідентичності [3; 6; 20]. Окремі аспекти взаємозв'язку колективної ідентичності й безпеки розглянули у своїх роботах О. Косілова, М. Орел, Л. Угрин [8; 15; 19].

В основі ідентичності лежать механізми розрізнення й ототожнення. Ідентичність виникає із порівняння «Я» та «Іншого», при цьому «Інший» може визначатися як Ворог, так і як Друг. Ідентичність є результатом процесу ідентифікації, який виконує функції самопису і самовизначення. Таким чином, ідентичність можна розглядати як результат процесу ідентифікації, який показує психологічні та соціальні механізми формування ідентичності й в широкому сенсі може бути визначений як процес становлення, функціонування і розвитку ідентичності суб'єкта. Особливість цієї суб'єктності полягає в тому, що вона має суб'єктивно-рольовий, функціональний, сконструйований характер.

Для сьогоднішньої науки актуальним є не тільки вивчення індивідуальних типів політичної ідентичності, а й, з огляду на процеси глобалізації, активізації міграційних потоків, ускладнення структури суспільства, появи нових ідентифікаційних кодів її колективних форм, особливо у багатоскладових державах. Мотивуючи політичну поведінку, політична ідентичність, особливо в її колективних макроформах визначає

напрямок і є найважливішим ресурсом політичного розвитку, забезпечує стійкість політичного режиму та політичної системи. І, навпаки, відсутність на макрорівні колективних форм політичної ідентичності поглиблює політичні суперечності у багатоскладових державах, є причиною політичної нестабільності, сепаратистських тенденцій, загрозою політичної безпеки.

Для дослідження колективних форм ідентичності на рівні держави або наддержавної спільноти (наприклад, Європейського Союзу) у політології доцільно застосовувати термін «макрополітична ідентичність», яка може мати різні форми (типи): загальнодержавну, національну, громадянську, співгромадську. Сенс такого визначення, як інструмента аналізу, полягає в універсальному знаменнику колективних ідентичностей, можливості описати загальні процеси, інструменти й механізми їхнього формування [11; 19, с. 329–333].

Кожна з цих форм макрополітичної ідентичності по-своєму скріплює суспільство, сприяє політичній стабілізації, нівелює сегментарні суперечності. А. Лейпхарт виділяє чотири чинники політичної стабільності: підтримка системи, цивільний порядок, легітимність і ефективність, які тісно пов'язані між собою і зумовлюють один одного [9; 10].

Під багатоскладовим суспільством розуміється поділ суспільства на сегменти ідеологічного, культурного, релігійного, регіонального, расового, національного характеру [9]. На думку Г. Екштейна, багатоскладове суспільство розділене «сегментарними суперечностями», а політичні суперечки, в основному, збігаються з найважливішими лініями соціального розділу [29, с. 34]. Виходячи з цього, інтеграція такого суспільства під загальним політичним знаменником у вигляді загальних цілей і цінностей більш ускладнена, у порівнянні з суспільством більш гомогенним за своєю структурою. Це зовсім не означає, що у багатоскладових товариствах не можна досягти єдності з найбільш значущим для суспільства цілей і цінностей, на базі яких формується колективна макроідентичність. Прикладом такої успішної консолідації можуть служити такі багатоскладові держави як: Швейцарія, Австрія, Нідерланди, Бельгія. Основою їхньої політичної стабільності є цінності демократії та співпраця еліт [29, с. 1–2; 29, с. 141–144].

Роль і значення макрополітичної ідентичності для політичної безпеки держави визначається функціями, які вона виконує в суспільстві. Перш за все, це інтеграція й консолідація громадян сегментованої спільноти (державної, наддержавної) на основі загально визнаних цілей і цінностей, що перешкоджає дезінтеграційним і дестабілізаційним процесам.

Підтримка більшістю громадян загальнонаціональних цілей і цінностей, попри політичні, соціокультурні відмінності, свідчить про існування макрополітичної ідентичності, як базового фундаменту, що забезпечує стабільність і спадкоємність суспільної системи. При цьому визначення цілей та цінностей, що об'єднують, є результатом суспільного консенсусу та компромісу, поділяються більшістю громадян й політичними елітами, підтримується державою за допомоги реалізації політій у різних суспільних сферах. Такий тандем суспільства й держави виконує роль «стійкого стрижня», є важливим фактором політичної безпеки.

Якщо сформована макрополітична ідентичність є фактором стабільності у суспільстві, то криза (відсутність) макрополітичної ідентичності (наприклад, при зміні політичного режиму, розпаді держави) внаслідок руйнування звичних соціокультурних і політичних міфів, переформатування символічного простору є небезпечною для

суспільства, бо воно втрачає свої орієнтири, здатність до колективної дії. Кризова ідентичність часто характеризується переважанням негативної моделі ідентичності, домінуванням образу Ворога у суспільній свідомості, формуванням «негативної мобілізації» [4].

Консолідація населення на основі ненависті й страху, зростання ксенофобії, неконтрольованої агресії щодо представників інших політичних поглядів, соціокультурних меншин є деструктивним фактором розвитку суспільства, таким, що блокує вихід з кризи. Криза ідентичності веде до втрати міжнародної суб'єктності, втрати геополітичних позицій.

Згоди щодо основних стратегічних питань розвитку передбачає узгодженість соціально-політичної поведінки і його моделювання в сприятливому для країни напрямі. «Уявна спільнота» задовольняє більшість членів спільноти, забезпечує легітимність влади, життєдіяльність політичної системи і режиму в цілому.

Макрополітична ідентичність на основі «уявної спільноти» передбачає адаптацію політичної системи й членів спільноти до наявних внутрішніх і зовнішніх умов, врахування взаємних інтересів більшості учасників політичного процесу.

Не можна забувати й про психотерапевтичну роль макрополітичної ідентичності. Потреба у безпеці, згідно А. Маслоу, є однією з базових потреб людини [12]. Приєднавшись до макроколективної більшості, члени спільноти забезпечують собі захищеність, упевненість, внутрішній комфорт. З точки зору Е. Ноель-Нойман, політична самоідентифікація громадян – це задоволення потреби у визнанні. Потреба у визнанні, на думку автора, може грати роль мотивації політичної поведінки, сприяти перетворенню потреб у діяльності, допомагає людям орієнтуватися у політичному просторі та оцінювати його [13; 14].

У цілому, макрополітична ідентичність як ментальний маркер визначає реальні територіальні межі спільноти, що визнає певні цінності та символи як Свої [19].

Політична ідентичність у суспільстві постмодерну виступає предметом політики ідентичності, яка може реалізовуватися усіма суб'єктами політичного процесу, здатними формулювати й представляти інтереси соціальних груп або суспільства у цілому. Вона реалізується на принципах плюралізму і передбачає, що ідентичності конкурують між собою, а ідентифікація соціальних суб'єктів здійснюються на основі «визнання».

Однак, поняття «політика ідентичності» більше використовується у науці й громадських дискурсах для аналізу діяльності держави (policy) або міжнародних організацій (якщо мова йде про наддержавну спільноту) з конструювання, утвердження і коригування макрополітичної ідентичності на основі позиціонування певних цілей і цінностей, визначення сутності «Ми» та маркування «Іншого». Реалізується, в основному, в ідеологічній і гуманітарній сферах, при цьому особливе значення має медійний простір [18].

Водночас, конструювання політичної ідентичності за допомоги наявних у держави ресурсів (політичних, економічних, адміністративних, комунікативних, освітніх) обмежується культурними та історичними факторами, які склалися через менталітет більшості суспільства, політичні традиції та мають свої особливості у різних країнах.

Політика ідентичності, спрямована на формування макрополітичної ідентичності, включає не тільки культурні основи суспільства, вона стосується всіх аспектів життєдіяльності суспільства, які відносяться до формування позитивної колективної макрополітичної ідентичності. Так, у політичній сфері – це, перш за все, консенсус

навколо цілей суспільного розвитку, наступність еліт у визначенні засад політики ідентичності, це політичні права і свободи; в правовій сфері – це рівність всіх перед законом і верховенство закону; в економічній сфері – це створення рівних можливостей для реалізації своїх потреб і здібностей; у соціальній сфері – це створення системи соціальних гарантій і соціальний захист громадян і т.д. У цілому, політика ідентичності повинна бути спрямована на формування позитивного іміджу держави (або наддержавної спільноти) у всіх сферах її діяльності.

Досвід консолідованих держав показує, що основою їхньої політики ідентичності є цінності демократії й правової держави. Водночас, на думку Р. Інглхарта і К. Вельцеля, за наявності критичних загроз виживанню «продемократичні цінності, що акцентують самовираження, вкоренитися не здатні» [5, с. 237]. Тому важливою складовою сучасної політики ідентичності є боротьба з бідністю, підвищення рівня зайнятості працездатного населення, соціальні гарантії, створення високих стандартів життя й психологічного комфорту.

Політика макрополітичної ідентичності повинна включати: визначення моделі політики, стратегій, інструментів, механізмів. Велике значення має законодавче закріплення стратегічних цілей політики ідентичності, реалізація спеціальних програм, підключення до них інших суб'єктів політичного процесу: політичних партій, громадських рухів, ЗМІ, інститутів громадянського суспільства та ін.

Виклики сучасної епохи у вигляді процесів глобалізації, розмивання національних кордонів ускладнюють процес ідентифікації та ієрархію ідентичностей у свідомості суб'єктів ідентифікації. Відомий польсько-британський політичний філософ і соціолог З. Бауман підкреслює, що сучасність перестала мати характер визначеності, її рухливість він схарактеризував як «рідку сучасність», яка йде з-під ніг. «У нашу епоху «рідкої сучасності» світ навколо нас розділений на погано скоординовані фрагменти, у той час як наші індивідуальні життя розрізані на безліч слабо пов'язаних епізодів», тому ідентичність це не одинична проблема, а серія проблем, вважає автор [23, с. 12-13].

З одного боку у держави з'являються нові інструменти формування макрополітичної ідентичності, ті ж електронні та цифрові ЗМІ, управління інформаційними потоками, з іншого, ускладнюється конкуренція з іншими суб'єктами впливу на процес ідентифікації у вигляді мережевих спільнот, всіляких платформ і Інтернет-додатків, модних сайтів і блогерів. Великий вплив на трансформацію ідентичності можуть здійснювати зовнішні чинники у вигляді гібридних воєн, технологій «м'якої сили», «поведінкових воєн» та інші технології впливу зацікавлених геополітичних гравців.

Серйозним випробуванням для формування макрополітичної ідентичності у державних і наддержавних спільнотах стало зростання міграційних потоків наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Міграційні процеси, з якими зіткнулися багато держав, привели до змін в їхній національно-етнічній структурі, водночас відбувається розмивання національної ідентичності, посилюються загрози стабільності й безпеки.

Практично у всіх країнах-центрах імміграції актуалізуються проблеми адаптації мігрантів у корінні спільноти, але особливо вони характерні для, так званих, «безнапесних» країн Європи й Північної Америки, куди спрямовані основні потоки мігрантів у пошуках «кращого життя». До вже чинних регіональних, соціальних, соціокультурних проблем, що розколюють суспільства, додаються нові, пов'язані з етнічними, конфесійними, культурними, цивілізаційними відмінностями мігрантів від корінного населення. Відмінності у менталітеті, звичаях, ціннісних установках і

стереотипах поведінки, а так само небажання мігрантів інтегруватися у місцеве суспільство часто призводять до конфліктних ситуацій і ще більше фрагментують держави.

Міграційна криза в Європі 2015 – 2016 рр. розкрила численні суперечності всередині моделі політики ідентичності, побудованої на ідеях мультикультуралізму. Стандарти мультикультуралізму стали викликати заперечення у представників національної культурно-релігійної ідентичності у країнах, що приймали іммігрантів. Одним з негативних компонентів конструювання макрополітичної європейської ідентичності стає осмислення європейцями своєї єдності через неприйняття цивілізаційних особливостей «нових жителів Європи» [16]. Тобто «Інший», некорінний європейець, визначається як «Чужий», а іноді і як «Ворог». Громадське життя Європи наповнюється новими антагонізмами й все більше формується у конфліктних категоріях «ми» – «вони», водночас з'являються праворадикальні партії, ксенофобія, спекуляція на ісламській проблемі [7]. Радикалізація громадської думки, а так само зростання терористичної загрози, гальмує процеси європейської інтеграції та формування європейської ідентичності, підриває стабільність, негативно відбивається на політичній безпеці ЄС.

Величезні економічні витрати на забезпечення політики мультикультуралізму, а так само визнання у суспільстві, що у толерантності є певні кордони, привели керівництво багатьох європейських держав до значного коректування політики ідентичності. Основні зусилля і ресурси держави стали направлятися не тільки на створення комфортних умов для представників іншомовного та іншокультурного середовища, але і на якнайшвидшу адаптацію мігрантів у суспільства країн, що приймають мігрантів.

На зміну мультикультуралізму в європейських країнах поступово впроваджується модель «громадянської інтеграції». Вона передбачає багатосторонній процес з надання мігрантам певного рівня політичних, соціальних, економічних, культурних прав у поєднанні з їхніми обов'язками щодо місцевого соціуму. Цей процес забезпечується на законодавчому та адміністративному рівні. Важливе місце в цій політиці займає ідентифікаційна складова [28].

Новим інтеграційним підходом у політиці ідентичності є інтеркультуралізм, що передбачає культурний плюралізм і встановлення сприятливої міжкультурної взаємодії на основі спільних інтересів, цілей, загальної цивільної відповідальності, спільних потреб [32]. Основні ідеї та принципи інтеркультуралізму зафіксовані в ««Білій книзі» з міжкультурного діалогу», яка була підписана представниками 47 країн-членів Ради Європи (2008 р.) і в спільній програмі Ради Європи та Європейської комісії «Міжкультурні міста» (2009 р.) [1]. Основний наголос у цих документах робиться на розширенні соціалізації мігрантів у культурно-психологічній, економічній, освітній, медичній сферах.

Велике значення надається працевлаштуванню мігрантів та мовній політиці [26]. Про це йдеться в Європейському порядку денному в області міграції, прийнятому Європейською Комісією у 2015 році [25]. Європарламентом затверджений максимальний термін працевлаштування для легальних мігрантів у дев'ять місяців з дня звернення за міжнародним захистом. Мовна підтримка здійснюється більшістю країн ЄС, крім Австрії, Великобританії, Угорщини, Нідерландів, Португалії, Чехії та Франції [2]. Вона передбачає мовні курси, мовну практику, в тому числі, поєднану з трудовою діяльністю, допомогу волонтерів в освоєнні мови країни, що приймає мігрантів [31].

Таким чином, формування конструктивної макрополітичної ідентичності сприяє стійкості політичної системи, зміцнює політичну безпеку. Нові реалії сучасності, пов'язані

з процесами глобалізації, зростанням міграції, розмивають державні кордони, ускладнюють фрагментарність суспільства та ідентифікаційні орієнтири. Перед державою і наддержавними спільнотами стоять завдання розробки нових моделей політики ідентичності, які б адекватно відбивали чинну динаміку суспільної свідомості й сегментацію багатоскладових спільнот. Макрополітична ідентичність у багатоскладових спільнотах безпосередньо пов'язана з політичною безпекою, оскільки забезпечує громадський консенсус щодо основних проблем розвитку, поверх соціокультурних, політичних та інших розбіжностей. Вона є фактором, що цементує багатоскладові спільноти, соціокультурною основою, що забезпечує стійкість всієї суспільної системи, важливим компонентом національної безпеки в цілому.

Список використаної літератури

1. «Белая книга» по межкультурному диалогу: «Жить вместе в равном достоинстве» : пер. с англ. / Совет Европы. - Москва : Информационный офис Совета Европы, 2009. — 73 с. ; «Belaya kniga» po mezhkulturnomu dialogu: «Zhit vmeste v ravnom dostoinstve» : per. s angl. / Sovet Yevropy. - Moskva : Informatsionnyy ofis Soveta Yevropy, 2009. — 73 s.
2. Веденева В. Т. Проблема доступа беженцев на рынки труда европейских стран: ограничения и меры поддержки / В. Т. Веденева // Веденева В. Т. Феномен трудовой миграции в изменяющемся мире / В. Т. Веденева, В. В. Комаровский — Москва : ИМЭМО РАН, 2017. — С. 103—122 ; Vedeneva V. T. Problema dostupa bezhentsev na rynki truda evropeyskikh stran: ogranicheniya i mery podderzhki / V. T. Vedeneva // Vedeneva V. T. Fenomen trudovoy migratsii v izmenyayushchemsya mire / V. T. Vedeneva, V.V. Komarovskiy — Moskva : IMEMO RAN, 2017. — S. 103—122.
3. Геополітичні орієнтації населення і безпека України. За даними соціологів / упоряд. М. О. Шульга. — Київ. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2009. —173 с. ; Neopolitychni oriientatsii naseleennia i bezpeka Ukrainy. Za danymy sotsiologiv / uporiad. M.O. Shulha. — Kyiv. : TOV «Drukarnia «Biznespolihraf», 2009. —173 s.
4. Гудков Л. Н. К проблеме негативной идентификации // Гудков Л. Н. Негативная идентичность : статьи 1997–2002 годов / Л. Н. Гудков. — Москва : Новое литературное обозрение, «ВЦИОМ–А», 2004. — С. 262—299 ; Gudkov L. N. K probleme negativnoy identifikatsii // Gudkov L. N. Negativnaya identichnost : stati 1997–2002 godov / L. N. Gudkov. — Moskva : Novoe literaturnoe obozrenie, «VTsIOM–A», 2004. — S. 262—299.
5. Инглхарт Р. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития / Р. Инглхарт, К. Вельцель. — Москва : Новое издательство, 2011. — 464 с. ; Inglkhart R. Modernizatsiya, kulturnye izmeneniya i demokratiya: Posledovatelnost chelovecheskogo razvitiya / R. Inglkhart, K. Veltsel. — Moskva : Novoe izdatelstvo, 2011. — 464 s.
6. Ідентичність громадян України: зміни, тенденції, регіональні особливості // Національна безпека і оборона. — 2016. — № 3—4. — 104 с. ; Identychnist hromadian Ukrainy: zminy, tendentsii, rehionalni osoblyvosti // Natsionalna bezpeka i oborona. — 2016. — № 3-4. — 104 s.
7. Кокка Ю. Границы Европы и идентичность = Turopas grenzen unci identitat: исторический опыт и вызовы современности / Ю. Кокка. — Москва : Российский гос. гуманитарный ун-т, 2007. — 310 с. ; Kokka Yu. Granitsy Yevropy i identichnost = Turopas grenzen unci identitat: istoricheskiy opyt i vyzovy sovremennosti / Yu. Kokka. — Moskva : Rossiyskiy gos. gumanitarnyy un-t, 2007. — 310 s.

8. Косілова О. Політична безпека в системі національної безпеки України / О. Косілова // *Правова інформатика*. — 2011. — № 1. — С. 72—78 ; Kosilova O. Politychna bezpeka v systemi natsionalnoi bezpeky Ukrainy / O. Kosilova // *Pravova informatyka*. — 2011. — № 1. — С. 72—78.
9. Лейпхард А. Многосоставные общества и демократические режимы [Электронный ресурс] / А. Лейпхард // *Гражданское общество в России : научная электронная библиотека*. — Режим доступа : http://www.civisbook.ru/files/File/Leiphart_1992-_1.pdf ; Leypkhard A. Mnogosostavnyye obshchestva i demokraticheskie rezhimy [Elektronnyy resurs] / A. Leypkhard // *Grazhdanskoe obshchestvo v Rossii : nauchnaya elektronnyaya biblioteka*. — Rezhim dostupa : http://www.civisbook.ru/files/File/Leiphart_1992-_1.pdf
10. Лейпхарт А. Демократия в многосоставных обществах: сравнительное исследование / А. Лейпхарт. — Москва : Аспект-пресс, 1997. — 288 с. ; Leypkhard A. Demokratiya v mnogostostavnykh obshchestvakh: sravnitelnoe issledovanie / A. Leypkhard. — Moskva : Aspekt-press, 1997. — 288 s.
11. Малинова О. Ю. Символическая политика и конструирование макрополитической идентичности в постсоветской России / О. Ю. Малинова // *Полис. Политические исследования*. — 2010. — № 2. — С. 90—105 ; Malinova O. Yu. Simvolicheskaya politika i konstruirovaniye makropoliticheskoy identichnosti v postsovetskoj Rossii / O. Yu. Malinova // *Polis. Politicheskie issledovaniya*. — 2010. — № 2. — С. 90—105.
12. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу; пер. с англ. А. М. Татлыбаевой. — Санкт-Петербург : Евразия, 1999. — 478 с. ; Maslou A. Motivatsiya i lichnost / A. Maslou; per. s angl. A. M. Tatlybaevoy. — Sankt-Peterburg : Yevraziya, 1999. — 478 s.
13. Нойманн И. Использование «Другого»: образы Востока в формирование европейских идентичностей / И. Нойманн. — Москва : Новое издательство, 2004. — 336 с. ; Noymann I. Ispolzovanie «Drugogo»: obrazy Vostoka v formirovaniye evropeyskikh identichnostey / I. Noymann. — Moskva : Novoe izdatelstvo, 2004. — 336 s.
14. Ноэль-Нойман Э. Общественное мнение : открытие спирали молчания : пер. с нем. / Э. Ноэль-Нойман ; общ. ред. и предисл. Н. С. Мансурова. — Москва : Прогресс-Академия, ВесьМир, 1996. — С. 74—95; Noel-Noyman E. Obshchestvennoe mnenie : otkrytie spirali molchaniya : per. s nem. / E. Noel-Noyman ; obshch. red. i predisl. N. S. Mansurova. — Moskva : Progress-Akademiya, VesMir, 1996. — С. 74—95.
15. Орел М. Г. Розроблення стратегії забезпечення політичної безпеки: теоретичний аспект / М. Г. Орел // *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. — 2017. — № 4(60). — С. 61—66 ; Orel M. H. Rozroblenniya stratehii zabezpechennia politychnoi bezpeky: teoretychnyi aspekt / M. H. Orel // *Derzhava ta rehiony. Serii: Derzhavne upravlinnia*. — 2017. — № 4(60). — С. 61—66.
16. Паин Э. К вопросу о «крахе политики мультикультурализма» в Европе [Электронный ресурс] / Э. Паин // *Демагогия. ru*. — Режим доступа : <http://demagogy.ru/pain/blog/2011-03-05/k-voprosu-o-krakhe-politiki-multikulturalizma-v-evrope> ; Pain E. K voprosu o «krakhe politiki multikulturalizma» v Yevrope [Elektronnyy resurs] / E. Pain // *Demagogiya. ru*. — Rezhim dostupa : <http://demagogy.ru/pain/blog/2011-03-05/k-voprosu-o-krakhe-politiki-multikulturalizma-v-evrope>
17. Пашина Н. Концепт політичної ідентичності в українській політичній науці / Н. Пашина // *Політичний менеджмент*. — 2012. — № 4—5. — С. 180—191 ; Pashyna N. Kontsept politychnoi identychnosti v ukrainskii politychnii nauitsi / N. Pashyna // *Politychnyi menedzhment*. — 2012. — № 4—5. — С. 180—191.

18. Пашина Н. П. Політика ідентичності: сутність та функції формування / Н. П. Пашина // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. - 2015. - Вип. 17. - С. 88-93 ; Pashyna N. P. Polityka identychnosti: sutnist ta funktsii formuvannia / N. P. Pashyna // Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 22 : Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin. - 2015. - Vyp. 17. - S. 88-93.

19. Угрин Л. Я. Ідентичність і безпека: проблеми співвідношення в контексті соціального конструктивізму / Л. Я. Угрин // Гілея: науковий вісник. - 2016. - Вип. 111. - С. 329-333 ; Uhryn L. Ya. Identychnist i bezpeka: problemy spivvidnoshennia v konteksti sotsialnoho konstruktyvizmu / L. Ya. Uhryn // Hileia: naukovyi visnyk. - 2016. - Vyp. 111. - S. 329-333.

20. Україна: шлях до консолідації суспільства: національна доповідь / ред. кол. : С. І. Пирожков, Ю. П. Богуцький, Е. М. Лібанова, О. М. Майборода та ін. ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. — Київ : НАН України, 2017. — 336 с. ; Ukraina: shliakh do konsolidatsii suspilstva: natsionalna dopovid / red. kol. : S. I. Pyrozhkov, Yu. P. Bohutskyi, E. M. Libanova, O. M. Maiboroda ta in. ; Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. — Kyiv : NAN Ukrainy, 2017. — 336 s

21. Хантингтон С. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности / С. Хантингтон. — Москва : АСТ; Транзиткнига, 2004. — 635 с. ; Khantington S. Kto my?: Vyzovy amerikanskoj natsionalnoj identychnosti / S. Khantington. — Moskva : AST; Tranzitkniga, 2004. — 635 s.

22. Храмов В. Політична безпека [Електронний ресурс] / В. Храмов // Політологічний словник. — Режим доступу : <https://subject.com.ua/political/dict/1040.html> ; Khramov V. Politichna bezpeka [Yelektronniy resurs] / V. Khramov // Politologichniy slovnik. — Rezhim dostupu : <https://subject.com.ua/political/dict/1040.html>

23. Bauman Z. Identity / Z. Bauman. — Cambridge : Malden, 2004. — P. 12—13.

24. Buzan B. Security: A new framework for analysis / B. Buzan, O. Weaver, J. de Wilder. — Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers Inc., 1998. — 239 p.

25. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions : European Agenda on Migration [Electronic resource]. — Mode of access : https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf

26. Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection [Electronic resource]. — Mode of access : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0033>

27. Eckstein H. Division and Cohesion in Democracy: A Study of Norway / H. Eckstein. - Princeton : Princeton University Press, 1966. - 318 p.

28. Favell A. Integration nations: the nation-state and research on immigrants in Western Europe. The multicultural challenge / A. Favell // Multicultural Challenge / ed. by G. Brochmann. — Amsterdam : Elsevier, 2003. — P. 13—42. — (Comparative Social Research. No. 22)

29. Lehbruch G. Segmented Pluralism and Political Strategies in Continental Europe: Internal and External Conditions of «Concordant Democracy» / G. Lehbruch // Paper presented

at the Round Table of the International Political Science Association, Turin). — 1969. — September. PP. 1—2.

30. Lorwin V. R. Segmented Pluralism: Ideological Cleavages and Political Cohesion in the Smaller European Democracies / V. R. Lorwin // Comparative Politics. — 1971. — Vol. 3, № 2. - P. 141—175.

31. The labour market integration of resettled refugees [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.unhcr.org/5273a9e89.pdf>

32. Wood P. The Intercultural City: Planning for Diversity Advantage / P. Wood, C. Landry. — London, 2008. — 360 p.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2019 р.

N. Pashyna

**MACRO-POLITICAL IDENTITY AS THE POLITICAL FACTOR OF SECURITY
IN MULTI-COMPOUND SOCIETIES
(THEORETICAL ASPECT)**

The article examines the correlation of macro-political identity and political security in multi-compound society. It is determined, that while enhancing political conduct, political identity, especially in its collective macro formats, establishes the direction and is one of the most crucial resource for political development, it ensures stability in political regime and political system, it strengthens political security. On the contrary, the lack of collective forms of political identity on macro-level deepens political contradictions in multi-compound countries. It is the reason of political turbulence, secessionist tendencies and it is the threat to the political security.

The role and meaning of macro-political identity for political security of the countries are characterized by their functions in society. First of all, it is the integration and consolidation of segmented community citizens (state and suprastate) on the foundation of generally recognized aims and values. The agreement on the main strategic development issues provides coordination of social-political conduct and its formation in acceptable for a country direction.

The issues of creating political identity on macro-level in multicultural, multi-compound countries and suprastate communities, determination of approaches for creating a common field of social communication for representatives of diverse cultural and political beliefs are becoming more and more essential in current communities.

The new reality, which is closely connected with globalization, increase of migration washes out state borders, makes fragmentariness of society and identifying directions complicated. State and suprastate communities are attached to the demand to develop new models of identity policy, which are supposed to properly depict the current dynamic of social consciousness and segmentation of multi-compound communities. Macro-political identity in multi-compound communities is directly connected with political security and provides social consensus regarding the main political, development and social-cultural issues as well as other discrepancies. It is the fundamental factor of multi-compound communities, social-cultural basement, which enables stability in the whole social system, and the main element of national security in general.

Key words: *identity, macro-political identity, multi-compound societies, political security.*